

Systémy pro vytváření dlouhodobých úspor¹

1. Německo – Riester-Rente

Riesterova renta je dobrovolné soukromé doplňkové penzijní pojištění, které může být poskytováno bankami, pojišťovnami a investičními fondy (tzv. Riester-Rente). Riesterova renta je daňově podporována a dotována vládou.² Nárok na dávky začíná po dosažení 60 let.

Riester je dostupný pouze pro zaměstnance, kteří jsou zároveň členy průběžného státního penzijního systému. OSVČ mohou být součástí Riester-Rente svého partnera či partnerky. Nárok na výhody plynoucí z Riester-Rente nemají OSVČ, které se neúčastní zákonného důchodového pojištění, osoby čerpající sociální dávky, studenti a příjemci starobního důchodu (na rozdíl od příjemců invalidního důchodu, rodičů na mateřské dovolené příjemců dávek v nezaměstnanosti, apod.), pro tyto osoby se doporučuje spíše Rürupova renta³.

Riesterova renta představuje oproti veřejným důchodům vysoké náklady, protože je specifická pevnou výší státních příspěvků pro účastníka a i pro jeho děti. V zásadě platí, že příspěvek účastníka činí vždy 4% z příjmů, zatímco u státní podpory se snižuje absolutní výše příspěvku, což má za následek významnou podporu nízkopříjmových rodin až 92% z celkového příspěvku účastníka. V průměru činí státní dotace 30-50% z příspěvku.⁴

Výše vkladu na spořicí účet Riester je minimálně 60 EUR a maximálně 2 100 EUR ročně a pro obdržení plné výše státních příspěvků musí roční příspěvky účastníka dosáhnout minimální výše 4 % z hrubého ročního příjmu, a to včetně státních příspěvků. Výše státního příspěvku závisí na výši měsíčního příspěvku účastníka.

Maximální příspěvek pro svobodného zaměstnance dosahuje výše 154 EUR ročně. Pro manželské páry je maximální státní příspěvek 308 EUR ročně a na dítě mohou zaměstnanci dostat až 185 EUR ročně (podmínkou pro získání státního příspěvku na dítě je pobírání přídatků na děti, pro děti narozené po roce 2008 je maximální státní příspěvek na dítě 300 EUR ročně). Zvýhodnění jsou také mladí lidé do 26 let, kteří při uzavření smlouvy před 26. narozeninami dostanou jednorázový státní příspěvek 200 EUR⁵.

Riesterův systém nabízí výhodu pro jednoho z rodičů, který se rozhodne zůstat na rodičovské dovolené. Ten zaplatí roční příspěvek pouze 60 €, přesto má nárok na státní příspěvek v plné

---

¹ Nejedná se o vyčerpávající popis

² Börsch-Supan, A. H.; Coppola, M.; Reil-Held, A. *Riester Pensions in Germany: Design, Dynamics, Targetting Success and Crowding-In*. The National Bureau of Economic Research. NBER Working Paper No. 18014. [online]. April 2012. [Cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w18014>

³ Tato forma dávek je určena především pro OSVČ. Systém spočívá v pojištění s tím, že si lze vybrat, do jaké oblasti budou prostředky alokovány. Zvýhodnění spočívá v rostoucích daňových odpočtech podle výše příspěvku účastníka. Zdaňuje se až při vyplácení renty. Výplata je doživotní.

⁴ Ministerstvo financí. Odd. Strategie a analýza daňové politiky. Zdanění veřejných a soukromých penzí. 2013.

⁵ Fondsvermittlung24.de. Riester-Rente Zulage: Alles über Grund- und Kinderzulage. [online]. 2014. [Cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://www.fondsvermittlung24.de/riester-rente-zulagen.html>

výši a navíc i na příspěvek za nezaopatřené dítě (pokud pobírá přídavek na dítě). Celkem tak může za rok získat státní příspěvek ve výši 454 €, což představuje zhodnocení původní částky ve výši 756%.⁶

Dále je možné vykázat příspěvky do Riester systému včetně státních příspěvků jako zvláštní výdaj a snížit si tak základ daně, což zvyšuje atraktivitu tohoto typu spoření hlavně pro vyšší příjmové skupiny. Od daně jsou osvobozeni v průběhu spoření i výnosy.

Finanční prostředky lze investovat celkem třemi způsoby:

- a) **Soukromé důchodové připojištění** (Private Rentenversicherung) – odvádí se měsíčně pojistné, účastník získává státní příspěvky a zároveň jsou účastnické příspěvky zhodnocené minimálním garantovaným zhodnocením dané společnosti. Tato forma spoření představuje minimální rizikovitost, ale zároveň také minimální výnos.
- b) **Bankovní spořicí plán** (Banksparplan) – pevné měsíční účastnické příspěvky, jejichž zhodnocení závisí na výši úrokové míry nabízené bankou, státní příspěvky se nemění
- c) **Fondový spořicí plán** (Fondsparplan) – nejvýnosnější forma, měsíční účastnické příspěvky jsou vkládány do investičních fondů vybraných účastníkem. Příspěvky státu a účastníka jsou garantované, investiční výnos závisí na úspěšnosti investiční strategie.⁷

Podle informačního portálu *riester-rente-infoportal.de* musí bankovní produkt splnit několik kritérií, aby mohl být státem certifikovaný jako Riester produkt (pojmenování po Walteru Riesterovi, spolkovém ministru práce a sociálních věcí). Mezi hlavní kritéria patří:

- Výše vyplacené částky včetně státních příspěvků musí být garantována.
- Podmínky musí být genderově neutrální.
- Peníze nemohou být vyplaceny před 60. rokem života klienta.
- Všechny poplatky, rizika a možnosti smlouvy musí být jasně specifikovány.
- Poskytovatelé musí rozvrhnout náklady a poplatky za zprostředkování, správu a vedení účtu za celou předpokládanou dobu trvání účtu na období minimálně 5 let.
- Smlouvy mohou být zrušeny nebo zmrazeny na konci každého kvartálu.

Po dosažení věku 60 let nebo standardního důchodového věku 65 let má klient 3 možnosti⁸:

1. Čerpat penzi v plné výši formou měsíční renty.
2. Vybrat 30 % z naspořené částky a čerpat penzi ze zbytku.
3. Vybrat si celou částku najednou. V tomto případě ale dostane částku sníženou o státní příspěvky a zpětně dodaněnou.

⁶ **Fondsvermittlung24.de**. Riester-Rente für Familien und Alleinerziehende. [online]. 2014. [Cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://www.fondsvermittlung24.de/riester-rente-familie.html>

⁷ **Fondsvermittlung24.de**. Geförderte Anlageformen der Riester Rente im Überblick: Riester Rente Erklärung. [online]. 2014. [Cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://www.fondsvermittlung24.de/riesterrente-zulage.html>

⁸ **Škrabánek, J.** Riester aneb Německá inspirace pro české důchody. *Investujeme.cz*. [online]. 13. 7. 2012. [Cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/riester-aneb-nemecka-inspirace-pro-ceske-duchody/>

Obdobně jako u českého pilíře je možné prostředky dědit, v případě zrušení smlouvy je nutné státní příspěvky vrátit a slevy na daních dodanit.

2. Austrálie – Superannuation

Austrálie už v roce 1992 zavedla pojistné do systému povinného penzijního fondu pro všechny zaměstnance ve věku 17-70 let vydělávající více než 450 dolarů (AUD) za měsíc. Jedná se o příspěvkově definovaný systém, který vyžaduje dobrovolný minimální příspěvek do penzijního fondu. Země má několik dalších typů penzijních fondů, včetně oborových fondů, které jsou zprostředkovateli nabízeny veřejnosti a zaměstnavatelům. Systém je podporovaný vládou.

Od 1. ledna 2014 musí zaměstnavatelé platit příspěvky do autorizovaného produktu MySuper pro všechny zaměstnance, kteří se nezvolili jiný vlastní fond. MySuper je jednoduchý penzijní fond s několika standardizovanými poplatky a jedinou vyváženou investiční strategií. Produkty MySuper musejí vykazovat společné charakteristiky stanovené zákonem.⁹

Zatímco zaměstnanci nemusejí platit vysoké příspěvky, zaměstnavatelé jsou ze zákona povinni odvádět do penzijního fondu 9,5% z platu zaměstnance (od 1. července 2014). Nemusejí však platit příspěvky za zaměstnance s příjmem nižším než 450 dolarů za měsíc, kteří pracují méně než 30 hodin týdně nebo pro zaměstnance, kterým je méně než 18 let nebo více než 70 let (záleží na výdělku a počtu odpracovaných hodin).

Příspěvky zaměstnance, který vydělává méně než \$58,980 (AUD), jsou vládou dorovnávány faktorem 1,5 až do částky \$1,000 (AUD) za rok. Příspěvky zaměstnavatele jsou omezené ročním limitem \$50,000 (AUD) a jsou daňově odečitatelné až do určitého limitu, dobrovolné příspěvky zaměstnanců mají nárok na daňovou úlevu stejně jako penze. Prostředky jsou zasílány na důchodové spořicí účty (RSA), což jsou nízkonákladové penzijní plány nabízené institucemi přijímajícími vklady nebo životními pojišťovnami. Fungují na základě stejných daňových pravidel jako penzijní účty.¹⁰

Příspěvky zvýšené o výnos a snížené o daně a poplatky jsou vypláceny zaměstnancům při odchodu do důchodu. Z částky, kterou účastníci obdrží, jsou z největší části zastoupeny zaměstnanecké příspěvky. Vláda představila legislativní návrh, který oddaluje zvýšení příspěvku do penzijního fondu o dva roky. Příští zvýšení příspěvku (9,5%) se zvýší v letech 2016-2017.

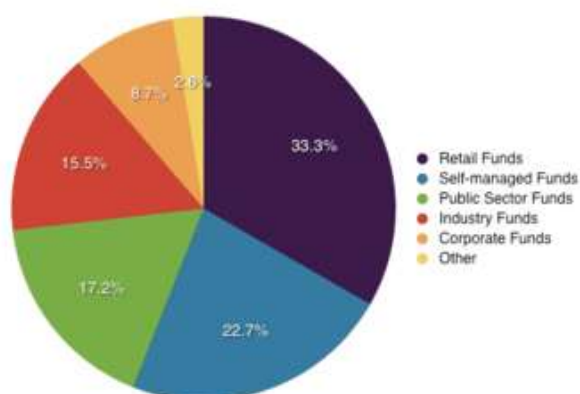
Vládní pravidla zabraňují předčasnému výběru prostředků z penzijního fondu určeného na doplňkové důchodové zabezpečení (mimo výjimečných okolností, jako je například uhrazení zdravotní péče). Dávky z tohoto spoření se dělí do tří kategorií:

⁹ **Australian Government.** Superannuation Industry (Supervision) Act 1993 - C2014C00469. Part 2C—MySuper. Division 1—Object of this Part. 29R Object of this Part. [online]. 1. 7. 2014. [Cit. 2014-08-27]. Dostupné z: http://www.comlaw.gov.au/Details/C2014C00469/Html/Text#_Toc394046576

¹⁰ **Wilmington Publishing & Information.** *Pension Funds Online*. [online]. 2014. [Cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.pensionfundsonline.co.uk/content/country-profiles/australia/80>

- a) „Preserved benefits“ jsou dávky, které jsou uchovávány v penzijním fondu až do určitého věku zaměstnance. Podle současné úpravy nesmějí zaměstnanci vybrat prostředky dříve, než dosáhnou věku 55 let. Tento stanovený věk se liší v závislosti na datu narození zaměstnance. Všechny příspěvky zaplacené od 1. července 1999 spadají do této kategorie.
- b) „Restricted non-preserved benefits“ nejsou přístupné, dokud zaměstnanec nesplní podmínky k uvolnění prostředků (ukončení zaměstnání v penzijním plánu zaměstnavatele).
- c) „Unrestricted non-preserved benefits“ nevyžadují splnění podmínek k uvolnění prostředků a mohou být vyplaceny na žádost pracovníka (například pokud již v předchozích letech zaměstnanec podmínku splnil, ale nevyužil uvolnění prostředků).

Typy penzijních fondů (superannuation funds)

Zdroj: **The Australian Prudential Regulation Authority (APRA)**. Superannuation statistics.

Dostupné z:

<http://www.apra.gov.au/Super/Publications/Pages/Super-statistics.aspx>

3. Nový Zéland - KiwiSaver

V roce 2007 byl na Novém Zélandu zaveden produkt KiwiSaver, který kompletně změnil důchodovou politiku. Produkt se netýká přímo důchodů. Na Novém Zélandu vůbec neexistuje trh s anuitami. KiwiSaver je kombinací penzijních úspor (investic), úspor na koupi prvního bydlení, zatímco prostředky produktu mohou být rovněž použity v případě, že se klient dostane do vážných finančních problémů (např. v případě onemocnění nebo zdravotního postižení).

KiwiSaver je dobrovolný plán důchodového spoření dotovaný vládou. Dne 30. června 2012 se počet osob zapsaných ve KiwiSaver rovnal přibližně 34% obyvatel v produktivním věku. Výchozí výše příspěvku pro tento penzijní plán je 6% z příjmů, rozdělená rovným dílem mezi zaměstnance a zaměstnavatele (od dubna 2013). Zaměstnanci si mohou vybrat vyšší sazbu příspěvku o 4 % nebo 8 %. Státní dotace jsou k dispozici způsobilým střadatelům. Účastníci starší 65 let (popř. odstupující od smlouvy) mají nárok si vybrat jednorázovou částku maximálně NZD 520 za rok.

KiwiSaver není produktem zaměstnaneckého penzijního plánu. Zaměstnavatel má nicméně přispívat zaměstnanci, který se stane účastníkem plánu KiwiSaver. Po zaměstnavatelích je navíc vyžadována technická asistence, kterou by měli poskytovat svým zaměstnancům. Funguje zde systém automatických registrací. Je však možné tuto registraci anulovat po 2 týdnech placení příspěvků. KiwiSaver se zaměřuje především na klienty střední třídy.

Pro nízkopříjmové skupiny a starší obyvatele je určen rovný starobní důchod (Superannuation).¹¹

KiwiSaver je hojně využívaný k důchodovému spoření, nicméně hlavním pilířem důchodového systému na Novém Zélandu je liberální, rovný starobní důchod (NZ Superannuation), relativní částka, která je udržována mezi 65% a 72,5% průměrného čistého zisku po zdanění při práci na plný úvazek (pro páry). Lidé, kteří žijí sami, mají o 32% vyšší penzi, než je jedna polovina důchodu pro páry (OECD, 2011), což představuje nejvyšší rovnou penzi na světě.

Se spořením v penzijním plánu by pro daňové účely mělo být zacházeno stejně jako se spořením na bankovním účtu. Příspěvky zaměstnavatele do penzijních plánů jsou daňově odečitatelné pro zaměstnavatele a nejsou zdaňovány zaměstnancům. Nicméně, tyto příspěvky podléhají dani z příspěvku zaměstnavatele. Od dubna 2004 je na uvážení zaměstnavatele, zda uplatní dřívější paušální sazbu ve výši 33% nebo progresivní sazbu odvozenou od příjmů zaměstnance v předchozím roku. Z daňového hlediska je efektivnější platit příspěvky do penzijního plánu jménem zaměstnance spíše než platit přímo. Povinný příspěvek zaměstnavatele na Kiwi Saver plán a podobné fondy je osvobozený od daně.¹²

4. USA – 401k

V roce 1987 byl schválen 401k nový typ příspěvkově definovaného plánu, který umožňuje zaměstnancům přispívat si do daného plánu z příjmů před zdaněním.

Zaměstnanecký příspěvek do tohoto plánu je automaticky odečítán z platu každé výplatní období z výplaty před zdaněním, což snižuje zdanitelný příjem, tedy snižuje zaměstnancem odváděné daně. Příspěvky jsou investovány na pokyn zaměstnanců do jednoho nebo více fondů poskytovaných daným plánem. Zaměstnavatelé často „dorovnávají“ zaměstnanecký příspěvek, ale nejsou povinni přispívat.

Vlastnosti plánů 401k:

- Každý podnik či OSVČ může založit svůj plán
- Společnost stanoví vlastní požadavky v rámci určitých pravidel
- Zaměstnavatel může nastavit určitá omezení pro zaměstnance pracující méně než jeden rok, pro členy odborů či pro zahraniční zaměstnance
- Příspěvky mohou být dobrovolné, stržené z platu zaměstnance, od zaměstnavatele nebo obojí
- IRS stanoví maximální výši příspěvku do plánu 401k pro každý rok. Většinou se částka zvyšuje o inflaci. V roce 2014 je tento limit 17 500 dolarů.
- Účastníci ve věku 50 let a více si mohou ještě dodatečně zaplatit příspěvky ve výši 5 500 dolarů v roce 2014
- Předčasné výběry zaměstnanců před dosažením věku 59,5 let podléhají penále 10%
- Zaměstnancům, kteří odejdou do důchodu nebo dostanou výpověď v roce, ve kterém mají dosáhnout věku 55 let a více, se nevyměruje penále.

¹¹ Ministerstvo financí. Odd. Strategie a analýza daňové politiky. Zdanění veřejných a soukromých penzí. 2013

¹² Swiss Life. Employee Benefits Reference Manual – Country Profile 2013: New Zealand

http://www.swisslife.com/international/corporateclients/service/downloads/ebm/country_profiles.html

- Existuje velké množství investičních možností, které může podnik v rámci plánu nabídnout
- Ve většině plánů se nabízí 8 až 20 investičních možností. Průměrný plán má 16 investičních možností.
- Příspěvky zaměstnanců nejsou předmětem federální daně z příjmů, stejně jako investiční výnosy a zisk.
- Plán může povolit půjčky a výběry v nouzi.
- Účastníci mohou začít či přestat přispívat během roku, podle toho, jak je určeno společností.
- Zaměstnavatel může získat určité daňové zvýhodnění za příspěvky zaměstnavateli.

5. Polsko - Indywidualne konto emerytalne

Třetí pilíř se skládá ze tří programů:

- PPE – Employee Pension Program (II. pilíř v terminologii OECD)
- IKE – Individual Retirement Account (III. pilíř v terminologii OECD)
- IKZE – Individual Pension Protect Account – nový program od 1. 1. 2012, součástí III. pilíře

V dobrovolných programech IKE a IKZE si přispívají na stáří pouze zaměstnanci. Zaměstnavatelé přispívají v tzv. PPE programu, který spadá spíše do II. pilíře. Jeho vlastnosti zde proto nejsou podrobněji popsány.

IKE je metoda, jak shromažďovat doplňkové finanční prostředky na stáří. Součástí smlouvy je určité daňové zvýhodnění. Výnosy z investice do aktiv IKE nepodléhají srážkové dani (investment gains personal income tax). Celkový roční příspěvek nesmí překročit 300% průměrného měsíčního platu.

Dávky se z IKE vyplácejí ve věku 60 let a více, pokud účastník splní podmínky stanovené zákonem. Finanční prostředky mohou být vyplaceny jednorázově nebo jako měsíční, čtvrtletní, popř. roční dávky. Předčasný výběr je podle zákona možný za předpokladu, že je doplacena daň (capital gains income tax).

Smlouvu IKE mohou účastníci uzavřít s otevřeným specializovaným investičním fondem, se společností poskytující životní pojištění (jako smlouva o investičním životním pojištění), se zprostředkovateli (jako účty cenných papírů) či s bankami (jako bankovní spořicí účty). Veškeré úspory jsou dědičné.¹³

Druhou metodou spoření finančních prostředků na stáří je IKZE (Individual retirement Account Security). IKZE je typ smlouvy mezi finanční institucí a jednotlivce, jehož příspěvky jsou odečitatelné z jeho příjmu. Příspěvky jsou omezené určitým stropem, který se mění každý rok v souladu se změnou (snížením) výše ročního příspěvku pro odchod do důchodu a důchodového pojištění.

Prostředky z IKZE se vyplácejí ve věku 65 let a více za předpokladu, že byly splněny zákonné podmínky. Naspořené peníze mohou být vyplaceny jednorázově nebo postupně jako dávky.

---

¹³ **Swiss Life**. Employee Benefits Reference Manual – Country Profile 2013-2014: Poland
http://www.swisslife.com/international/corporateclients/service/downloads/ebm/country_profiles.html